

СМЕТНА ПАЛАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**Проучване на действащи правила за получаване и
деклариране на подаръци и други приети ползи от лица,
заемащи публични длъжности в държави членки или органи
на Европейския съюз**

София, 2026 г.

Настоящото проучване за идентифициране на действащи правила за получаване и деклариране на подаръци и други приети ползи от лица, заемащи публични длъжности в държави членки или органи на Европейския съюз е изготвено в изпълнение на правомощията на Сметната палата на Република България (СП) по чл. 70, т. 3 и чл. 71, ал. 1, т. 5 от ЗСП и има за цел да подпомогне органите в страната при изпълнение на препоръка 4, в контекста на препоръка 11 от Доклада за Република България на Групата на държавите, борещи се с корупцията (ГРЕКО), Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността на централното управление (висшите държавни длъжности) и правоприлагащите органи“.

В препоръка 4 от Доклада на ГРЕКО е заложено: *„да се изготвят правила относно подаръците и другите ползи за лицата, заемащи висши държавни длъжности, като се изисква от тях да декларират подаръците и другите приети ползи и тази информация да бъде предоставена на обществеността“, а в препоръка 11: “да се приеме, публикува и допълни всеобхватен кодекс за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, с ясни насоки относно конфликтите на интереси и други въпроси, свързани с почтеността (контакти с трети страни, подаръци и други облаги, допълнителни дейности, договори с държавни органи, ограниченията след наемане на работа и т.н.) и ii) този кодекс да се придружава от надежден и ефективен надзорен механизъм, предвиждащ точни санкции за нарушения и инструменти за тяхното прилагане“.* От анализа на двете препоръки е видно, че регулацията относно подаръците и другите ползи се планира да бъде структурна част от Кодекс за поведение на лицата, заемащи публични длъжности в централната изпълнителна власт.

В допълнение, интегрирането на правилата относно подаръците в Кодекс за поведение, подкрепен от регистър на подаръците и ефективен надзор, ще допринесе за преодоляване на установените дефицити, повишаване на общественото доверие и привеждане на националната политика в съответствие с международните стандарти в областта на превенцията на корупцията.

Материята за получаване и деклариране на подаръци в България е регламентирана в обща законова рамка на държавния протокол и етични кодекси за поведение на лицата в държавната администрация. Получаването на подаръци е уредено законодателно в сферата на държавния протокол. Протоколната дейност в Република България е регламентирана в Закона за държавния протокол (ЗДП) и Правилника за прилагане на Закона за държавния протокол (ППЗДП).

Размяната на подаръци е уредена в ППЗДП. Актът на размяна означава, че подаръкът се дава, или се получава от името на държавата и не е личен. Общо правило е размяната на подаръци, особено такива с ценностен характер е, да бъде съгласувана предварително със съответната държава. В Закона и правилника към него липсва легална дефиниция на понятието „подарък“ и „гостоприемство“.

Ограниченията за получаване на подаръци и гостоприемство следва да предоставят яснота относно източника на подаръка, обстоятелствата, при които той се предлага, вида на подаръка, източника на поканата за гостоприемство, както и последващите мерки по уведомяване, разрешаване, респ. отказ и връщане на подаръка и санкции при нарушение на етичните правила.

Основополагащият документ, който установява правила за получаването на подаръци, гостоприемството и всякакъв друг тип ползи от страна на длъжностни лица в ЕС, е **Регулация 31** за Длъжностните лица на Европейската Икономическа Общност, документ с богата история и първо издание от 14.06.1962 г., публикувана в официалният журнал бр.45 на ЕС (пълно наименование на документа: REGULATION No 31 (ЕЕС), 11 (ЕАЕС)).

Частта от Регулацията, регламентираща получаването на подаръци или облаги се състои от 2 члена, които гласят:

Част Втора „Права и задължения на длъжностните лица“:

Член 11 „Длъжностно лице няма да приема, без разрешението от органа по назначението, от нито едно правителство или от друг източник извън институцията, към която принадлежи, никакви почести, ордени, услуги, подаръци или заплащане от всякакъв характер и форма, освен за услуги извършени преди неговото назначение или по време на специален отпуск по военна служба.“

Част Пета „Възнаграждения и социално осигуряване на длъжностните лица“:

Член 76 „Подаръци, заеми или аванси могат да бъдат направени към длъжностно лице, бивш служител или при смърт на служител (към неговите наследници), които са в особено трудно положение в резултат на сериозно или продължително заболяване, инвалидност или семейни причини.“

Регулация 31 поставя първичната правна рамка, която впоследствие се надгражда и разширява. През 2012 г. господин Марош Шефчович (който в периода 2010-2014 г. изпълнява длъжността европейски комисар по междуинституционални отношения и администрация) публикува съобщение до Европейска комисия, с което

въвежда **Единни насоки относно получаването на подаръци и гостоприемство в европейските институции (Приложение 1)**. Насоките предлагат ясни дефиниции, конкретни критерии за допустимост и практически приложими правила.

Дирекция „Превенция на корупцията“ при Сметната палата на Република България (СП) установи, че на ниво държави и органи на ЕС материята относно подаръците и другите облаги за лица, заемащи публични длъжности, също е уредена като част от Кодексите за поведение на тази категория лица, като при:

I. ОРГАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ са идентифицирани:

- Кодекс за поведение на членовете на Европейската комисия;
- Кодекс за поведение за високопоставени служители на ЕЦБ;
- Кодекса за поведение на членовете на Европейския комитет на Регионите;
- Кодекса за поведение на настоящите и бившите членове на Европейската сметна палата.

➤ **В Кодекса за поведение на членовете на Европейската комисия**, приет с Решение на Комисията от 31 януари 2018 година, обн. с ОВ. бр.65 от 21 февруари 2018 г. **темата подаръци и други облаги** е регламентирана в **точки от 1 до 6 на чл. 6 “Специални разпоредби по отношение на принципа на почтеност“**, а именно:

- **в т. 1.** - Членовете на Европейската Комисия управляват материалните ресурси на Комисията по отговорен начин. **Те използват своите кабинети и инфраструктурата и ресурсите на Комисията**, като спазват изцяло приложимите правила;

- **в т. 2.** - Членовете на Комисията осъществяват своите командировки, като спазват правилата на Финансовия регламент, вътрешните правила за изпълнението на общия бюджет на Европейския съюз, Ръководството за командировките и правилата, установени в приложение 2. Командировка означава всяко пътуване на член на Комисията в изпълнение на неговите функции извън работното място на Комисията. **Членовете на Комисията нямат право да приемат безплатни пътувания, предлагани от трети страни, освен когато те са израз на обичайната дипломатическа практика или когато председателят ги разреши предварително.** От съображения за прозрачност Комисията ще публикува на всеки два месеца обзор на разходите за командировки на всеки свой член за всички осъществени командировки, освен ако оповестяването на тази информация няма да е в ущърб на обществеността

интерес по отношение на обществената сигурност, отбраната и военните въпроси, международните отношения или финансовата, паричната или икономическата политика на Съюза или на дадена държава членка.;

- **в т. 3.** - Членовете на Комисията спазват **правилата относно приемите и представителството в професионално качество**, установени в съответното решение на Комисията ⁽¹²⁾ ⁽¹³⁾. Разходите, които не попадат в обхвата на посоченото решение, ще бъдат изплащани от фиксираната надбавка, предвидена в член 7 от Регламент (ЕС) 2016/300.

- **в т. 4.** - Членовете на **Комисията нямат право да приемат подаръци, чиято стойност надхвърля 150 EUR**. Когато в израз на обичайната дипломатическа практика получат подаръци, чиято стойност надвишава посочената сума, те ги предават на Протоколната служба на Комисията. В случай на съмнение относно стойността на подаръка се прави оценка под ръководството на директора на Службата за инфраструктура и логистика в Брюксел, чието решение по въпроса е окончателно. Протоколната служба на Комисията води публичен регистър на подаръците, предадени ѝ в съответствие с настоящия параграф, в който се посочва дарителят.

- **в т. 5.** - Членовете на Комисията **нямат право да приемат покани за гостуване, освен когато те са израз на обичайната дипломатическа практика**. Присъствието на мероприятие, за което членовете са получили покана и на което те представляват Комисията, не се счита за гостуване.

- **в т. 6.** - Членовете на Комисията **уведомяват председателя за всеки орден, награда или официално отличие, които са им присъдени**. Ако наградата включва парична сума или ценни предмети, тя следва да бъде дарена на благотворителна организация по техен избор; ценните предмети могат да бъдат предадени също на Протоколната служба на Комисията.

➤ **В Кодекса за поведение за високопоставени служители на ЕЦБ**, обн. с ОВ. бр.478 от 16 Декември 2022 г. темата подаръци и други облаги е регламентирана в **чл. 13, 14 и 15, както следва:**

• **Член 13 - Облаги (подаръци и актове на гостоприемство):**

13.1. Членовете и заместниците **не могат да искат и трябва да бъдат предпазливи, когато им бъдат предлагани облаги**, които са свързани по някакъв начин с възложените им задължения и отговорности. За целите на настоящата разпоредба „**облаги**“ означава подаръци, актове на гостоприемство или други ползи, **финансови или предметни, които не представляват договорено**

възнаграждение за предоставени услуги и на които получателят няма право на друго основание.

13.2. Облага, предложена или дадена на член или на заместник, или на член на семейството по пряка линия, **съпруг или партньор**, която е свързана по някакъв начин с изпълняваните задължения и отговорности на този член или заместник, **може да бъде приета от него при следните обстоятелства:**

а) предложена е от организация от публичния сектор, включително друга централна банка, национален публичен орган, международна организация или академия, и е на стойност, която се счита за обичайна и уместна;

б) предложена е от едно или повече частни юридически или физически лица **и е на стойност не по-висока от 100 EUR**, или ако е на по-висока стойност, i) е предадена на съответната институция, на която съответният член или заместник е представител, или ii) членът или заместникът плати сумата над 100 EUR на тази институция;

в) приема формата на акт на гостоприемство, съобразена със задълженията и отговорностите на члена или заместника и е в рамките на обичайното;

г) не е предложена от поднадзорно лице;

д) приемането ѝ не поражда по друг начин съмнения за **конфликт на интереси**.

13.3. **Приемането на облага в никакъв случай не може да води до накърняване или повлияване на обективността и свободата на действие на члена или на заместника**, нито да породи неуместно задължение или очакване от страна на получаващия или на даващия облага.

13.4. Членовете на Изпълнителния съвет, председателят на Надзорния съвет и представителите на ЕЦБ в Надзорния съвет **се задължават да декларират своевременно при секретаря на Комитета по етика всеки получен подарък или получено предложение за подарък, независимо от неговата стойност**. Другите членове и заместници се подчиняват на приложимите национални процедурни правила за деклариране на подаръци.

• Член 14 - Награди, титли и отличия

14.1. Членовете и заместниците следва да гарантират, че наградите, титлите и отличията са съвместими с тяхното обществено положение, като не накърняват независимостта и не пораждат съмнения за конфликт на интереси.

14.2. **Членовете и заместниците предават на съответната институция**, на която са представители, или даряват за благотворителност паричните суми или

ценностите, с които е съпроводена наградата и които получават във връзка с техните задължения и отговорности като член или заместник на висш орган на ЕЦБ.

• Член 15 - Покани за събития

15.1. Членовете и заместниците, имайки предвид своите задължения **да зачитат принципа на независимост и да избягват конфликт на интереси, могат да приемат покани за събития с голяма посещаемост като конференции, приеми или културни събития, ако тяхното участие не противоречи на интересите на ЕЦБ, като следва да бъдат особено предпазливи по отношение на индивидуални покани.**

Членовете и заместниците не могат да приемат покани или плащания в нарушение на настоящите правила, като информират за това своите партньори.

15.2. **Членовете и заместниците не могат да приемат заплащане на разходи за път и/или настаняване от организаторите на събития, посочени в член 15.1. Възнагражденията, които могат да бъдат приети от членове и заместници за лекции и речи, изнесени в официалното им качество, се използват от ЕЦБ или от съответната НЦБ за благотворителни цели.**

15.3. Ако е съвместимо с международно признат обичай, **членове 15.1 и 15.2 се прилагат също и спрямо придружаващите съпрузи или партньори на членове и заместници по отношение на покани, отправени и до тях.**

➤ **3. В Кодекса за поведение на членовете на Европейския комитет на Регионите**, обн. с ОВ. бр.20 от 24 Януари 2020 г. темата подаръци и други облаги е регламентирана в **чл. 5, както следва:**

• Член 5 - Почтеност

1. Членовете изпълняват възложените им задължения в обществен интерес и **почтено, без да искат, приемат или получават преки или косвени ползи или възнаграждения в замяна на някакво конкретно поведение в обхвата на своята работа** и съзнателно се стремят да избягват всякакви ситуации, които биха могли да доведат до подкупи, корупция или оказване на неправомерно влияние.

2. **Членовете не осъществяват заплатени професионални дейности по лобиране**, които имат пряко отношение към процеса на вземане на решения в Съюза. Представителството на регионалните или местните интереси не се счита за лобиране.

3. Членовете винаги се считат за изпълняващи функциите си като членове на Комитета, когато участват в заседанията на органите на Комитета, в мероприятия, провеждани в неговите помещения, в прояви, провеждани извън неговите помещения, но подпомагани от него съгласно собствените му правила и при събития, на които представляват Комитета.

4. При изпълнението на функциите си на членове на Комитета членовете се въздържат от приемане на подаръци или подобни облаги, различни от тези на приблизителна стойност, по-малка от 100 евро, поднесени в знак на любезност. Членовете могат да приемат подаръци с приблизителна стойност над 100 евро, поднесени в знак на любезност, при условие че тези подаръци бъдат предадени на Генералния секретариат при следващото участие в заседание в Комитета след получаването им. Председателят решава дали тези подаръци, както и подаръците на същата стойност, връчени на него/нея лично, стават собственост на Комитета или се даряват на подходяща благотворителна организация. Генералният секретариат води регистър на тези подаръци. Във всички случаи членовете трябва да спазват националните, регионалните и местните правила за приемане на подаръци, които са приложими за тях, включително и правилата, определящи максималната стойност на подаръците.

5. Членовете спазват отнасящите се към тях финансови правила на Комитета, по-специално правилата за възстановяване на транспортните разходи и изплащане на фиксираните пътни и заседателни надбавки.

Гостоприемството е предложение за настаняване, храна, напитки, и/или забавление от всеки източник извън институцията. Общото правило гласи: не се допуска приемане на гостоприемство, когато то е свързано по какъвто и да е начин със качеството на лице, заемащо публична длъжност.

При командироване, заповедта за командироване съблюдава официалната програма на посещението и съответните разходи (храна, настаняване, транспорт). В случаи на командировка/работна или официална визита тези разходите следва да са предвидени в програмата и да е получено съответното разрешение на разхода. Отчитането се извършва чрез доклад и приложени документи за направените разходи.

➤ 4. В Кодекса за поведение на настоящите и бившите членове на Европейската сметна палата, обн. L ОВ. бр.128 от 2 Май 2022г. темата подаръци и други облаги е регламентирана в **чл. 3**, както следва:

- **Член 3 - Почтеност**

1. Членовете изпълняват поетите от тях задължения **почтено, надеждно, добросъвестно и само в публичен интерес.**

2. Членовете се въздържат от приемането на каквито и да е подаръци или подобни облаги на стойност над 150 евро. Членовете се въздържат също от приемането от трети страни на явно непропорционално големи суми за покриването на режимни или пътни разходи.

3. Членовете не могат да приемат заплащане под каквато и да е форма за извършването на външни дейности или за работа, публикувана по време на техния мандат.

4. Членовете използват инфраструктурата и ресурсите, които са на тяхно разположение, при пълно спазване на общите и специалните правила, определени за тази цел, и по-специално на решенията на Сметната палата, които са в сила относно процедурата за назначаване на служители в кабинетите на членовете, **разходите за представителни цели и разходите за приеми, както и използването на служебните превозни средства на Сметната палата.**

II. ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ:

➤ РЕПУБЛИКА КИПЪР:

В чл. 12 и 13 на Етичния кодекс на членовете на Правителството на Р. Кипър, в сила от октомври 2023 г., Република Кипър е регламентирала приемането на подаръци и гостоприемство, както следва:

• Член 12: Приемане на подаръци

(1) Членът на правителството не получава и не приема никакви подаръци или други награди или дарения, с изключение с чисто символичен характер или такива с незначителна стойност, предлагани в рамките на протоколни посещения или официални събития, в контекста на обичайната практика, официални посещения, срещи или правителствени мисии, представляващи Републиката, чието неприемане или връщането им не е подходящо, при условие че приблизителната стойност на такъв подарък не надвишава сто и петдесет евро (€150).

(2) При изключителни обстоятелства членът на правителството може да приеме подарък на стойност над сто и петдесет (€150) евро, ако прецени, че връщането му би причинило ненужно смущение или нарушаване на по-широките отношения на страните по от чието име дарителят и получателят са действали и/или не

биха били в обществен интерес и в такъв случай, за получаването на такъв подарък информира съответно Съветника по етика.

(3) Веднага след като членът на правителството получи подарък с приблизителна стойност над сто и петдесет (€150) евро, той трябва чрез съответния генерален директор/ръководител на администрацията да го декларира писмено, за да бъде вписва се в специален регистър, който се води в Главната счетоводна служба на републиката, с точно посочване на датата и условията на получаване на подаръка, неговото описание, името и страната на произход на дарителя, както и начина на неговото използване .

(4) В случай, че подаръкът надвишава стойността от сто и петдесет (€150) евро или независимо от паричната стойност, когато е предмет от специално естество и/или с изключителна стойност или колекционерска стойност, той се предава незабавно на съответния генерален директор/ ръководител на администрацията с цел използването му в обществен интерес. Методът на използване на подаръка може да включва, наред с друго, използването му като експонат в пространство в министерството/заместник-министерството или в кабинета на члена на правителството или в президентския дворец според случая или продажбата му на пазара и внасяне на продажната стойност в основния фонд на републиката, освен ако Министерският съвет реши друго.

(5) При съмнение относно стойността на подаръка, изчислението се извършва от Главната счетоводна служба на Републиката, чието решение е окончателно и задължително.

• Член 13: Приемане на гостоприемство

(1) Членът на правителството може да приема от чуждо правителство или от физически или юридически лица покани за обичайно гостоприемство въз основа на правилата на етикета, когато представлява правителството в служебно качество.

(2) Допустимо гостоприемство: Член на правителството може да приема покани за обичайно гостоприемство (например работни обеда или официални вечери) от чужди правителства, физически или юридически лица, само когато това се случва в рамките на неговите официални функции и съгласно правилата на дипломатическия и държавния протокол.

Забрани: Категорично се забранява приемането на гостоприемство, което:

1. може да бъде възприето като опит за оказване на влияние върху вземането на решения.

2. поставя члена на правителството в зависимост или задължение към домакина.

3. е прекомерно, луксозно или извън стандартните професионални практики. Разбираемо е, че в случай на съмнение членът на правителството може да се консултира предварително със съветника по етика, както е предвидено в член 16 от този кодекс по-долу.

➤ РЕПУБЛИКА МАЛТА:

В т. 8 – „Частни интереси на министри и конфликт на интереси“ от Етичния кодекс на министрите и парламентарните секретари, като втори списък на Закона за стандартите в обществения живот, Република Малта в т. 8.4. и 8.5. е регламентирала приемането на подаръци, гостоприемство и отличия от чужди държави, както следва:

8.4. Никой министър няма да приема подаръци, дарения, гостоприемство или услуги от някого, което може да го постави под задължение към това лице или лица, и това също така трябва важи за членове на най-близкото семейство на министъра. В случай на съмнение трябва да се направи консултация с министър-председателя.

8.5. Министрите обикновено не трябва да приемат отличия от чужди държави, освен с разрешението на министър-председателя.

III. ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ, ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОИТО СА ОТПРАВЯНИ СХОДНИ ПРЕПОРЪКИ ОТ ГРЕКО:

Федерална република Германия

Документ

- Закон за правоотношенията на членовете на федералното правителство
Ръководство за високопоставени лица, вземащи решения от декември 2021 г., за федералните министри и парламентарни държавни секретари
- Директива на федералния кабинет¹ за предотвратяване на корупцията: Кодексът за поведение срещу корупцията се прилага за парламентарните държавни секретари
- В деня на полагането на клетва от новото

¹ Директива (решение) за предотвратяване на корупцията, достъпна на 30.05.2024 г.
<https://www.bmi.bund.de/DE/themen/moderne-verwaltung/integritaet-der-verwaltung/korruptionspraevention/korruptionspraevention-node.html>

федерално правителство, всички федерални министри се информират с писмо от ръководителя на органа, отговарящ за превенция на корупцията относно специалните стандарти за почтеност на министрите, по-специално строгите изисквания по отношение на забраната за получаване и даване на подаръци². Ръководството за високопоставените лица, указващо стандартите за поведение на министрите³ се изпраща ведно с писмото.

- Закон за федералните служители на ФРГ⁴

Правила и дефиниции

Ръководството за високопоставени лица от 2021 г. е документ за съответствие на поведението на лицата, заемащи публични длъжности в централната изпълнителна власт, съдържащ всички относими норми и правила за изпълнението на техните правомощия и задължения.

Съгласно специалния закон за правоотношенията на членовете на федералното правителство, се въвежда режим на писмено уведомяване до административния ръководител – директора на правителствената служба за получаване на всеки подарък.

Задължението за предаване на подаръка, съответно включва и задължението да се информира определеното длъжностно лице за естеството, степента и местонахождението на полученото.

„Подаръци“, „възнаграждение, награда и други ползи“ е всеки дар, за който лицето няма правно основание да получи и който му предоставя материални или нематериални обективни предимства. Ползата има и тогава, когато лицето е изпълнило служебно задължение, предоставило е изискуемия резултат, но полученото за изпълнението не съответства на дължимото.“

„Награда, подарък или друга полза“ може да бъде:

- Плащането на пари,
- Предоставяне на всички ваучери (напр. телефонни/интернет, входни карти),
- Предмети (като превозни средства, строителни машини) за лична употреба или лично потребление,
- Специални отстъпки, намаления при частни сделки (напр. безлихвени или нисколихвени заеми, други видове отстъпки, документ за притежаване на определено правомощие /достъп, права/,
- Изплащане на несъразмерно високи надбавки за

² Правила за приемане на подаръци

³ Compliance Report assesses the measures taken by the German authorities to implement the recommendations made in the Fifth Round Evaluation Report on Germany which was adopted by GRECO <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/1680aa89ee>

⁴ https://www.gesetze-im-internet.de/bbg_2009/_71.html

дейности по граждански договори (например лекции, становища),

- Предоставяне на билети за пътуване, самолетни, корабни билети, безвъзмездно участие в групово пътуване,
- Разноски за гостоприемство – хотел, хранене, напитки;
- Безплатно или намаление за участие в събития, от културен или спортен характер, търговски панаири, изложения (напр. CeBit) и състезания – напр. фрегати и др.,
- Предоставянето на жилище за ползване,
- Други ползи от всякакъв вид, включително нематериални ползи като например отличия от трета страна.

Според Ръководството за високопоставени лица от декември 2021 г. прието след препоръка на **GRECO**:

„За подаръци се считат вкл. всички плащания, предоставени под формата на парични средства. За разлика от ползите в натура, при паричните плащания получателят на изгодата или услугата предоставя парична сума, с която високопоставеното лице може да закупи необходимото му на своя отговорност.“

Подаръците над определена стойност също трябва да бъдат декларирани, ако получателят ги дари директно на благотворителна организация с нестопанска цел.

Правилата за изключения не се прилагат, ако се изисква уведомление на федералното правителство по ключови съображения или поради политическото им значение.

Не се уведомява за получен подарък в следните случаи:

- ако подаръкът трябва да бъде прехвърлен към федералните активи, или
- подаръкът се запазва и равностойността му се прехвърля в държавния бюджет в разумен срок.
- приемане на билети/входни карти поради присъствие на определено събитие като част от служебните задължения;

„Ако министър изпълнява служебни задължения, като присъства на дадено събитие, това не е случай на евентуално приемане на изгода.“

В този случай приемането на „почетен билет“, получен за тази цел, не представлява приемане на подарък, подлежащ на уведомяване по смисъла на § 5, параграф 3 от Закона за федералните министри“.

Според Доклад за съответствие по 5-ти кръг на оценка на GRECO „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на

	<p>интегритета в централните правителства (лицата, вземащи решения на високо равнище в изпълнителната власт) и правоприлагащите органи“, от 02.12.2022 г., Директивата на федералното правителство за превенция на корупцията ще бъде приложима и за членовете на кабинета.</p> <p>Маловажни случаи на получаване на подарък се определят от съдебната практика на германските съдилища. В постановените съдебни решения се отсъжда, че извън рамките на „подаръци“ са единствено рекламни материали на стойност до 25 евро.</p>
Деклариране/Регистриране	<p>Съгласно закона за правоотношенията на членовете на федералното правителство, те са длъжни да информират писмено ръководителя на Федералното канцлерство за всички подаръци, предоставени им във връзка със заеманата длъжност, (§5 ал. 3).</p> <p>Уведомлението трябва да бъде придружено от предложение за използването на подаръка в бъдеще.</p>
Санкции/Забрани	<p>„Който наруши забраната, трябва при поискване да предаде полученото чрез поведение в нарушение на задълженията си, ако отнемането не е било постановено в наказателно производство или полученото не е преминало в държавата по друг начин. За размера на претенцията за връщане на полученото са в сила разпоредбите на Гражданския кодекс за връщане на неоснователното обогатяване.“</p> <p>При нарушаване на забраната да се приемат подаръци министрите могат да бъдат осъдени и съгласно наказателното право:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на лишаване от свобода до три години или на глоба за приемане на имуществени облаги, ако поиска, приеме обещание за имуществена облага за себе си или за трето лице при и по повод изпълнението на задължения, (§ 331, ал. 1 от Наказателния кодекс /НК/)

Република Австрия	
Документ	<p>Кодекс за поведение за превенция на корупцията в публичния сектор от ноември 2020 г. е резултат от съвместните усилия на централни, регионални, местни органи и други неправителствени организации, професионални асоциации и Transparency International.</p> <p>Закон за несъвместимост и за прозрачност от 1983 г. относно висшите изпълнителни длъжности на федералния президент, федералните министри и</p>

държавните секретари

Закон за държавния служител от 12.07.2018 г. се отнася до забраната за приемане на подаръци, включително от ръководителите⁵.

Правила и дефиниции

Служителите по почтеността (интегритета) във всички държавни органи, образуват Мрежа на служителите по почтеността, която провежда ежегодни срещи със служителите, отговорни за превенция на корупцията на антикорупционния орган на Австрия – ВАК. В зависимост от териториалния обхват и функциите на органа, един служител по почтеността може да отговаря за повече от едно териториални служби/звена.

Служителят по почтеността провежда поверителни консултации по конкретни запитвания и въпроси, свързани с етични ситуации, включително на министри.

Кодексът важи в еднаква степен както за служителите, така и за ръководителите:

„Служителите, както и ръководителите в политиката и публичната администрация, трябва да популяризират етичните ценности сред партньорите и да дават личен пример за тяхното спазване.“ В обхвата на политически ангажираните публични лица попадат:

Централно ниво: Министър-председателят и членовете на правителството,

Регионално ниво: управители на провинции и членове на провинциалните съвети, които формират провинциалните правителства,

Партии: партийни лидери и водещи кандидати на национално и регионално ниво, които определят програмната и стратегическата линия на партията си.

Кодексът съдържа указанието: „Облагите не са само пари или ценности, които получавам като подарък. Облага може да бъде всичко, което подобрява положението ми или на моите близки по някакъв начин - както материално, така и нематериално.“

Закон за държавния служител:

ЗАБРАНА ЗА ПРИЕМАНЕ НА ПОДАРЪЦИ

(1) „На всички служители е забранено, във връзка с тяхното служебно положение или управление да изискват или

⁵ GRECO Fifth evaluation round: Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) Austria, Publication: 1 March 2023.

приемат за себе си или за трето лице подарък или каквато и да е друга изгода. На държавния служител се забранява, във връзка със заеманата от него длъжност, да си набавя или да приема обещание за подарък или за каквато и да е друга облага за себе си или за трето лице.⁶

(2) Обичаен за областта или населеното място знак на внимание с ниска стойност не се счита за подарък или друга облага по смисъла на ал. 1, доколкото служителят не действа с намерението, да осигури на себе си или на трето лице постоянен доход чрез повтарящо се извършване на действията по смисъла на т 1.

(3) Почетни дарове/подаръци са предмети, предадени на държавни служители от публични администрации, или институции за заслуги или в знак на уважение.

(4) Служителят може да получава почетни подаръци. Той трябва незабавно да уведоми службата си. Тя трябва да заведе почетния подарък като държавен актив/и. Получените почетни дарове се преотстъпват служебно, или потребяват в съответствие с принципите на икономичност, ефективност и целесъобразност. Получените от тях приходи трябва да бъдат събрани и използвани за социални цели в полза на служещите или за други благотворителни цели. Всеки ресор трябва да приеме собствени правила за ползване на подаръците.“

„Акт на внимание“⁷ с ниска икономическа стойност, като тефтери, календари, химикалки и др. с фирмено лого. Държавните служители могат да получат подаръци от свои близки и роднини по обичайни поводи – рождени дни, лични празници.

Стойност/Честота

Стойност на подаръка: първият критерий за определяне стойността е „обичаен за областта или населеното място подарък“. Дори ако стойността на такива подаръци е под 25 EUR, винаги трябва да се проверява тяхното обичайно местоположение (в дадения регион, населено място подаръците трябва да са обичайни като дар).

Задължение за деклариране и одобрение: Във всички ведомства се прилага насоката, че непаричните подаръци на стойност до около 25 евро подлежат на деклариране, а тези над тази стойност – на одобрение.

Протоколни подаръци: Ако подаръкът е от чужда държава или международна организация като знак на протоколно уважение, служителят е длъжен незабавно да уведоми

⁶ <https://www.ris.bka.gv.at/geltendefassung.wxe?abfrage=bundesnormen&gesetzesnummer=10008470>

⁷ <https://www.perchtoldsdorf.at/service/pdfs/leitziel-antikorr.pdf>

службата си.

При по-висока стойност на регистрираните подаръци съществува практика за организиране на вътрешна томбола на подаръците във ведомството, чрез която се набират средства. Средствата от продажбата на подаръците се предоставят в помощ на нуждаещи се служители и техните семейства, благотворителност.

Деклариране/Регистриране

Всички подаръци, получени в служебното им качество, са собственост на публичната организация. Те се описват в регистър, съхраняван от административен секретар на ведомството.

В австрийските ведомства са налице правила за подаръци и гостоприемство:

- Подаване на уведомление за получен подарък или акт на гостоприемство чрез формуляр, в който се попълва конкретният повод, източник (физическо/юридическо лице) и от кого е получен;
- Възможност за отказ от подарък, чрез писмо по образец и връщане на подаръка;
- Попълване на формуляр за почетни подаръци, които са получени от публични, или институции за заслуги, отличия или в знак на уважение;
- Изисква се незабавно попълване на формуляра;
- Изпращане на формуляра в централната служба/ в случай на регионални структури;
- Определеното звено в администрацията съгласно формуляра, завежда подаръка в Регистър за подаръците;
- Разглеждане на уведомленията и вземане на решение от определеното звено в администрацията:

а. Задължително вписване в Регистъра за подаръци и официално одобрение от висшестоящ орган на получения подарък.

б. Изпраща отговор до получателя на подаръка, в който се указва начина на ползване на подаръка, най-често за представителни цели, с излагане на подходящо видно място в сградата на съответната структура.

в. Почетни подаръци: Те винаги се вписват, независимо от стойността им, защото по закон в Австрия стават Bundesvermögen (държавна собственост).

Санкции

Неспазването на правилата, посочени в Кодекса могат да съставляват нарушение и следователно, в зависимост от случая, могат да доведат до дисциплинарни или наказателни производства и подлежат на дисциплинарни или наказателни санкции, в съответствие с процедурите, описани в

Вътрешен контрол

горепосочените актове.

Регистърът на подаръците е достъпен само за оторизирани органи за проверка. Той се проверява редовно от Сметната палата и вътрешния одит на съответната институция.

Румъния

Документ

- Кодекс за поведение на членовете на правителството на Румъния, който е достъпен онлайн (Министерски кодекс за поведение), приет през април 2019 г. от правителството.
- Закон № 251/2004 относно мерки, свързани с имуществото, получено безвъзмездно по повод на протоколни събития, при упражняването на мандата или длъжността.
- Закон № 7 за Кодекса за поведение на държавните служители

Правила и дефиниции

Общите принципи и правила, заложи в Кодекса за поведение и Кодексът на стандартите за поведение на държавните служители са: върховенството на Конституцията и закона, приоритет на обществения интерес, професионализъм, почтеност, морал и прозрачност при упражняването на публичната длъжност.

ЧЛЕН 7

(1) Членовете на правителството не приемат пряко или косвено никакви подаръци или други облаги, имуществени или неимуществени, които биха могли да повлияят или които биха могли да бъдат възприети като повлияващи на изпълнението на техните задължения или на изпълнението на задълженията, специфични за техния мандат.

(2) Членовете на правителството са длъжни да декларират по всякакъв начин всяка ситуация от естество, което поражда конфликт на интереси или несъвместимост.

Кодекс за поведение на държавните служители:

Ограничения относно приемането на подаръци, услуги и предимства

Чл. 14. – Държавните служители не трябва да искат или приемат подаръци, услуги, ползи, покани или каквито и да било други благодетелствания за себе си, своите семейства, родители, приятели или лица, с които имат делови или политически отношения, които биха могли да повлияят на тяхната безпристрастност при изпълнението на служебните им

задължения или които биха могли да се тълкуват като дар, свързан със заеманата длъжност.

Стойност/Честота

- Като обект на всяко едно правило, което Главният секретар или Ръководителят на службата може да определи, длъжностно лице може да приеме подарък с минимална стойност (тефтери, химикалки и др.) Всеки един подарък със стойност над умерената трябва да бъде отказан или в случаи когато отказа би предизвикал обида, трябва да бъде предоставен в Институцията.
- Подарък, освен тези с ниска стойност, даден на длъжностно лице във връзка с неговото отношение с дарителя или отношението на отдела на лицето с дарителя, трябва да се счита като собственост на отдела на Институцията.
- Особено внимание трябва да бъде обърнато на подаръци от дарители, които очакват персонална или частна полза от връзката им с Институцията.
- Пари в брой, подаръчни чекове или всеки един вид ваучер, който може да бъде разменен срещу пари, не може да бъде приет независимо от стойността.
- Длъжностни лица не могат да искат подаръци, директно или индиректно.
- Длъжностни лица не могат да изискват от бизнеси (с които имат контакт от служебните си задължения) спонсорство, подкрепа за всякакви организации, благотворителност и инициативи.
- Длъжностни лица не трябва да приемат отстъпки за частни покупки от доставчици, с които имат официални търговски отношения

Деклариране/Регистриране

Закон №. 251/2004 относно мерки, свързани с имуществото, получено безвъзмездно по повод на протоколни събития, при упражняването на мандата или длъжността

Член 1 (1) Обществени лица, заемащи публични длъжности, магистрати и държавни служители в публичните органи и институциите, както и всички други лица, които са задължени да разкриват своето имущество, следва да декларират и представят на ръководителя на институцията в рамките на 30 дни подаръците, получени по време на събитие, докато упражняват своя мандат или функция.

(2) Изключват се следните активи:

- а) значки, отличия, отличителни знаци и други подобни признаци на разграничение, получени при изпълнение на

	задължения на службата; б) офис консумативи до 50 евро, например бележници за водене на записки, химикалки.
Санкции/Забрани	По чл. 10 от Министерския кодекс, жалби за нарушения на Министерския кодекс за поведение от страна на членове на правителството се предоставят на вниманието на министър-председателя чрез Генералния секретариат на правителството.

Приложение 1: Единни насоки относно получаването на подаръци и гостоприемство в европейските институции